

ד' אדר ב', תשע"ד, 6.3.2014

גיליון מס' 399

פרשת ויקרא

על מנהיגות ומנהיגים

מאת מיכל חן, קיבוץ עין צורים

בתחילת פרשת "ויקרא" קורא הקב"ה אל משה ונותן לו שורה של הנחיות שאותן אמורים לבצע למעשה, אהרן ובניו, כחלק מ"תורת הכהנים" המתוארת לכל אורך פרשיות ספר "ויקרא".

שני המנהיגים, בני עמרם, מסמלים בשלל תפקידיהם המתוארים בספר, את התבניות שתעצבנה בהמשך הדורות את דת ישראל על שלל דקדוקיה ומצוותיה.

אהרן – שבניו ובניו זכו להיות ממשיכי דרכו בעבודת הקודש, ולעומתו משה – שהתורה כולה קרויה על שמו "תורת משה", אך בניו אינם ממשיכי דרכו. זה מביא עמו את ה"מוחשי" וזה מייצג את ה"מופשט". זה כוח בעבודת המקדש הקשורה לזמן, למקום ולהגדרות ברורות ובגדים מיוחדים לכל משימה, וזה – מייצג את הרעיון, "מניח" אותו על שולחן הדיונים, ומצפה שכל הדורות כולם יבואו וייקחו בו חלק, והם ממשיכי דרכו ושושלתו.

למרות שספר "ויקרא" ניקרא ספר "תורת הכהנים" הוא פותח בפנייתו של הקב"ה למשה: **"ויקרא ה' אל משה וידבר אליך..."**

הקב"ה שבסוף פרשת "פקודי" יצר מרחק מסוים בינו לבין משה: **"ולא יכול משה לבא אל אהל מועד כי שכן עליו הענן וכבוד ה' מלא את המשכן"** (שמות מ, לה), ממחר לתקן כאן, בתחילת הספר את הרושם שעלול להיווצר מריחוק זה וקורא למשה, ומתוך קירבה פורש לפניו את מגוון הדינים וההלכות הקשורים בהקרבת הקרבנות, עליהם יהיו אחראים אהרן ובניו.

מכל הקרבנות המתוארים בפרשה בחרתי לעסוק דווקא בזאת המתייחסת למנהיג שחטא.

"אשר נשיא יחטא ועשה אחת מכל מצוות ה' אלוקיו אשר לא תיעשינה בשגגה ואשם ... וכפר עליו הכהן מחטאתו ונסלח לו" (ד, כב-כו).

לאורך סיפורי התורה והנביאים מתוארים מנהיגים רבים ממשה ואהרן ועד שאול, דוד ושלמה, איש איש וחטאו. אין חסינות מפני החטא וודאי שלא מפני העונש, ועל כן לא ניכתב בתורה **אם נשיא יחטא, אלא "אשר נשיא יחטא"**. כאשר נשיא יחטא, צריך הוא לפעול כאחד האדם ולהקריב קרבן חטאת.

בגמרא מופיעה אמירה המתייחסת לדעתם של חכמים על דמותו הרצויה של המנהיג:

”אמר רב יהודה אמר שמואל: מפני מה לא נמשכה מלכות בית שאול, מפני שלא היה בו שום דופי. דאמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יהוצדק: אין מעמידין פרנס על הציבור אלא אם כן קופה של שרצים תלויה לו מאחוריו, שאם תזוז דעתו עליו, אומרים לו: חזור לאחוריך”. (יומא כב' ע"ב).

ההיגיון העומד מאחורי אמירה זו מציג, מצד אחד – ביקורת ברורה ביחס למי שהגיע למעמד של הנהגה, ומצד שני – צורך של הציבור למנהיג עם כישורים מסוימים, כישורים שאינם עולים תמיד בקנה אחד עם יושר מוחלט, ובתנאי שהתנהגות זאת אמורה לשרת את הציבור כהלכה, ושהמנהיג לא יפעל בשיכרון כוח כנגד הציבור.

המשמעות המיוחדת של קרבן שמביא המנהיג היא אפשרות התיקון והחזרה. אין כאן דרישה להחלפתו של המנהיג, אין דרישה לעריפת ראשים אלא קריאה למנהיג לעצור, לתקן את הדרך, ולהמשיך להנהיג מן המקום המתוקן והמכפר.

במסכת 'הוריות' נאמר: "ת"ר – 'אשר נשיא יחטא' – אמר רבן יוחנן בן זכאי: אשרי הדור שהנשיא שלו מביא קרבן על שגגתו" (דף י, עב).

סביר להניח שאין דעתו של ריב"ז שיש לשמוח על מנהיג שחוטא, אלא שהוא חש צורך להעלות על נס דמות של מנהיג שמגלה אחריות למעשיו ושגיאותיו, ובכך ללמד אותנו שרק אנשים המסוגלים להכיר בטעויותיהם, להודות בהם ולתקן אותן – ראויים להנהיג.

מיכל חן, חברת קיבוץ עין צורים. נשואה ואם לארבעה. פרשה לגימלאות לאחר כ-35 שנות חינוך והוראה. עוסקת בעשותיה הפנויות מלמודים וסבתאות כמרכזת צוות הצמיחה הדמוגרפית בקיבוצה.

אפשר לקבל את דף פרשת השבוע של הקיבוץ הדתי בדואר אלקטרוני או לראות אותו באינטרנט באתר של תנועת הקיבוץ הדתי בכתובת: www.kdati.org.il/parashat/hashavua.htm כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש לשלוח הודעה אל: webmaster@kdati.org.il ולרשום subscribe בעורת הנושא. כדי להפסיק, יש לכתוב unsubscribe בעורת הנושא. תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: amudim@kdati.org.il אתר האינטרנט של הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il